

РЕШЕНИЕ

№ 3091

гр. София, 12.06.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. IV-Д СЪСТАВ, в публично заседание на осемнадесети май през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Здравка Иванова

Членове: Наталия П. Лаловска
 Теодора М. Петрова

при участието на секретаря Екатерина К. Тодорова
като разгледа докладваното от Наталия П. Лаловска Въззивно гражданско дело № 20221100506255 по описа за 2022 година

Производството е по реда на чл. 258 – 273 ГПК.

Образувано е по въззивна жалба на ответника Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ – МВР срещу решение № 20031137/20.04.2022г., постановено по гр. дело № 18570/2020г. по описа на СРС, 177-и състав, с което ответникът е осъден да заплати на ищеца И. К. С., починал в хода на производството по делото и на мястото му по реда на чл. 227 ГПК конституирани наследниците му по закон Е. З. С. и К. И. К., сумата 1 758.49 лева, представляваща допълнително възнаграждение за положен извънреден труд под формата на нощен труд за периода от 01.03.2017г. до 29.02.2020г., получен чрез преизчисляване на нощния труд с коефициент 1.143, ведно със законната лихва от 20.03.2020г. до окончателното погасяване на вземането, както и сумата 226.59 лева – законна лихва върху главницата за периода от 01.04.2017г. до 16.03.2020г. и на ищеца са присъдени разноски.

Жалбоподателят намира, че атакуваното съдебно решение било неправилно, постановено в нарушение на материалния закон. Не била налице празнота в нормативната уредба. Отчитането и заплащането на нощния труд за служителите на МВР намирало правната си регламентация в чл. 179, ал. 1 и ал. 2, чл. 187, ал. 3 и ал. 9 ЗМВР, Наредба № 8121з-776/29.07.2016г. на МВР, а неговият размер се определял със заповед на министъра на вътрешните работи. Неприложими били текстовете на чл. 9, ал. 1-3 НСОПЗ.

Въззиваемите страни Е. З. С. и К. И. К., конституирани по реда на чл. 227 ГПК на мястото на починалия в хода на делото ищец И. К. С., оспорват въззивната жалба като неоснователна. Молят обжалваното решение да бъде потвърдено от въззивния съд като правилно и законосъобразно.

Предвид нормата на чл. 269 ГПК въззивната инстанция дължи проверка за валидността на решението, за неговата допустимост, в обжалваната част, а за правилността му единствено на въведените в жалбата основания.

При изпълнение правомощията си по чл. 269 ГПК настоящият въззивен състав намира обжалваното решение за валидно и допустимо.

По отношение на правилността на обжалваното първоинстанционно решение на въведените във въззивната жалба основания настоящият съдебен състав намира следното:

От представената по делото и неоспорена справка за дадените дежурства рег. № 5626р-774/06.07.2020г., а и безспорно между страните, съдът приема за установено, че през исковия период от 01.03.2017г. до 29.02.2020г. страните били обвързани от валидно служебно правоотношение, в рамките на което И. К. С., починал в хода на производството по делото и на мястото му по реда на чл. 227 ГПК конституирани наследниците му по закон Е. З. С. и К. И. К., изпълнявал длъжността Командир на екип в УПБЗН-Банка към Девета РС „ПБЗН“ към СДПБЗН при ГДПБЗН - МВР.

Страните не спорят и от представената по делото и неоспорена справка за дадени дежурства и неоспореното по делото заключение на изслушаната ССЧЕ се установява, че през исковия период ищецът И. К. С., починал в хода на производството по делото и на мястото му по реда на чл. 227 ГПК конституирани наследниците му по закон Е. З. С. и К. И. К., полагал при ответника труд на смени, по график.

Съобразно неоспореното заключение на ССЧЕ за периода от 01.03.2017г. до края на заявления от ищеца период – 29.02.2020г. И. К. С. положил при ответника общо 1 664 часа нощен труд, за което ответникът му заплатил възнаграждение. В случай, че нощният труд бъде преизчислен в дневен с коефициент 1.143, същият възлизал на 1 901.95 часа, като разликата от 237.95 часа не била овъзмездена. Възнаграждението за същото време положен труд съобразно неоспореното заключение на вещото лице възлиза в размер на сумата 1 714.62 лева и същото не било заплатено. СРС приел в атакуваното решение, че посочената сума се дължи на ищеца и уважил главния иск в същия размер.

Спорните между страните въпроси са свързани с това дали при отчитане и заплащане на положените часове нощен труд са приложими разпоредбите на КТ и НСОПЗ, в частност разпоредбата на чл. 9, ал. 2 от НСОПЗ или следва да се прилагат разпоредбите на специалния ЗМВР и на издадените въз основа на него подзаконови

нормативни актове (Наредби), както и дали е налице извънреден труд при превръщане на нощните часове в дневни по реда на чл. 9, ал. 2 НСОПЗ.

Приложимите към процесния казус разпоредби от ЗМВР са тези, в редакцията им преди изменението бр. 60/2020г. ДВ.

Предвид нормата на чл. 176 ЗМВР брутното месечно възнаграждение на държавните служители на МВР се състои от основно месечно възнаграждение и допълнителни възнаграждения. Разпоредбата на чл. 178, ал. 1, т. 3 ЗМВР предвижда, че възнаграждението за извънреден труд е допълнително такова и се изплаща към основното месечно възнаграждение на държавните служители. На държавните служители се изплащат допълнителни възнаграждения за полагане на труд през нощта от 22.00 до 6.00 ч. - чл. 179, ал. 1 ЗМВР. Следователно ЗМВР урежда отделно заплащане, както на положения извънреден труд, така и на този, положен през нощта, като няма пречка двете разпоредби да се прилагат едновременно.

Нормата на чл. 187, ал. 1 ЗМВР, урежда нормалната продължителност на работното време на държавните служители, която е 8 часа дневно и 40 часа седмично при 5-дневна работна седмица. Ал. 3 на разпоредбата регламентира начина на изчисляване на работното време за работещите на 8, 12 или 24-часови смени – сумирано за тримесечен период. Изр. 4 в приложимата към казуса редакция на нормата до изм. бр. 60/2020г. ДВ, предвижда, че при работа на смени е възможно полагането на труд и през нощта между 22.00 и 6.00 ч., като работните часове не следва да надвишават средно 8 часа за всеки 24-часов период. Когато служителят е работил извън редовното работно време, в чл. 187, ал. 5, т. 2 ЗМВР са предвидени компенсации – възнаграждение за извънреден труд за отработени до 70 часа на тримесечен период за служителите, работещи на смени. С ал. 6 е уреден и начинът за заплащане на положения извънреден труд по ал. 5 – с 50 % увеличение върху основното месечно възнаграждение.

Съобразно нормата на чл. 187, ал. 9 ЗМВР (редакция преди изменението от 2020г., сега – ал. 10) редът за организацията и разпределянето на работното време, за неговото отчитане, за компенсирането на работата извън редовното работно време, режимът на дежурство, времето за отдих и почивките за държавните служители по чл. 142, ал. 1, т. 1 и ал. 3 се определят с наредба на министъра на вътрешните работи. В темпорален аспект подзаконовите нормативни актове, приети въз основа на горната законова делегация са следните: Наредба № 8121з-407/11.08.2014г., обн. бр. 69/14г. ДВ, действала от 19.08.2014г. до 31.03.2015г., както и от 29.07.2016г. до 01.08.2016г., Наредба № 8121з-592/25.05.2015г., обн. бр. 40/15г. ДВ, действала от 01.04.2015г. до 28.07.2016г. и Наредба № 8121з-776/29.07.2016г., обн. бр. 60/16г. ДВ, действала от 02.08.2016г. до 09.01.2020г. (последната е приложена към конкретния казус). Единствено в чл. 31, ал. 2 на първата от наредбите е регламентирано, че при сумирано

отчитане на отработеното време общият брой часове положен труд между 22.00 ч. и 06.00 ч. за съответния отчетен период се умножава по 0.143, а полученото число се събира с общия брой работни часове за същия период (т.е. часовете положен нощен труд се преизчисляват с коефициент 1.143). Нито в ЗМВР, нито в някоя от останалите две наредби е предвидено преобразуване на нощния труд в дневен с коефициент 1.143.

Съгласно чл. 9, ал. 2 от Наредбата за структурата и организацията на работната заплата, приета от Министерския съвет по приложението на КТ и обн. в бр. 9/07г. ДВ, когато работното време се изчислява сумирано, нощните часове се превръщат в дневни с коефициент, равен на отношението между нормалната продължителност на дневното и нощното работно време, установени за подневно отчитане на работното време за съответното работно място. Този коефициент възлиза именно на 1.143 и се получава при разделянето на нормалната продължителност на работното време през деня, установена от нормата на чл. 136, ал. 3 КТ (8 часа) на нормалната продължителност на нощния труд, установена от нормата на чл. 140, ал. 1, изр. 2 КТ (7 часа).

По въпроса „При отчитане и заплащане на положените часове нощен труд от служители на Министерство на вътрешните работи приложими ли са разпоредбите на Кодекса на труда и на Наредбата за структурата и организацията на работната заплата /в частност разпоредбата на чл. 9, ал. 2 от същата наредба/ или следва да се прилагат разпоредбите на специалния Закон за Министерството на вътрешните работи и на издадените въз основа на него подзаконови нормативни актове?“ е постановено Тълкувателно решение № 1/15.03.2023г. по тълкувателно дело № 1/2020 г. на ОСГК на ВКС. Съобразно задължителното тълкуване на ВКС при отчитане и заплащане на положените часове нощен труд от служители на Министерство на вътрешните работи не са приложими разпоредбите на Кодекса на труда и на Наредбата за структурата и организацията на работната заплата /в частност разпоредбата на чл. 9, ал. 2 от същата наредба/ и следва да се прилагат разпоредбите на специалния Закон за Министерството на вътрешните работи и на издадените въз основа на него подзаконови нормативни актове.

В мотивите си към същото тълкувателно решение ВКС възприема становището, че ЗМВР е специален нормативен акт, регламентиращ статута на служителите, работещи в системата на МВР, което обосновава различен метод на правно регулиране на работното време и трудовото възнаграждение и че в него няма препращаща норма, която да даде основание да се прилагат субсидиарно разпоредбите на КТ и на издадените въз основа на него подзаконови нормативни актове, в т.ч. и НСОПЗ. Съгласно чл. 46, ал. 2, изр. 1 ЗНА, за да се приложи правна уредба по аналогия са необходими определени предпоставки. Първата предпоставка е празнота в закона. По задължителен за съдилищата начин е прието, че ЗМВР не съдържа празнота относно продължителността на работното време на служителите в МВР, изразено в брой на

часовете. Анализирайки разпоредбата на чл. 187, ал. 1 ЗМВР ВКС приема, че по смисъла на същата норма „8 часа дневно“ означава 8 астрономически часа, независимо от частта на денонощието, в която работният ден се разполага – през деня, в неговата „светла“ част и през нощта – в неговата „тъмна“ част, в последната хипотеза от 22 часа до 6.00 12 часа. Съпоставката на нормите на чл. 187, ал. 1 и 3 ЗМВР с чл. 140 КТ показва, че разпоредбите на ЗМВР установяват по-голяма продължителност на работното време на нощния труд на служителите от МВР в сравнение с тази на работниците и служителите по трудово правоотношение. Различието - установената с разпоредбите на ЗМВР по-голяма продължителност на работното време на нощния труд за служителите от МВР се аргументира с основните функции на МВР, регламентирани в чл. 2, ал. 1 ЗМВР. Разпоредбите на чл. 179 и чл. 187, ал. 9 ЗМВР са делегиращи законови норми, които предвиждат условията и реда за полагане на нощен труд, включително отчитането му и заплащането да се извършват със съответните актове - наредба и заповед. С последната, представляваща индивидуален административен акт, се предвижда министърът на вътрешните работи да определя размера на възнаграждението за положен нощен труд. Действително в издадените наредби липсва правило като това на чл. 9, ал. 2 НСОПЗ, но липсата е обяснима с волята на законодателя да не се създава норма за преобразуване на нощни часове в дневни. Не са налице и останалите две предпоставки за прилагането на чл. 46, ал. 2, изр. 1 ЗНА. ВКС приема, че случаите по ЗМВР и по КТ не са сходни. Трудовото правоотношение е насочено към изпълнение на частен интерес, а служебното правоотношение се реализира за осъществяване на държавна власт, т.е. като вид правоотношения те са различни, а не сходни. Становището на ВКС е, че прилагането на НСОПЗ към служебните правоотношения няма да обезпечи постигането на законова цел, доколкото методите на регулиране на отношенията и заложената в чл. 187, ал. 1 ЗМВР воля на законодателя е да се прилага еднаква продължителност на работното време през деня и нощта – „8 часа дневно“, независимо от частта на денонощието, в която работният ден се разполага - през деня или през нощта. При разработването на ЗМВР, законодателят е съобразил спецификата на служебните правоотношения и равенството на гражданите пред закона, като неблагоприятните последици от полагането на нощен труд от служители на МВР се компенсира със съответните компенсаторни механизми - допълнително възнаграждение за прослужено време - чл. 178, ал. 1, т. 1 ЗМВР, по- голяма основен платен годишен отпуск /чл. 189, ал. 1 ЗМВР/, обезщетение при прекратяване на служебно правоотношение /чл. 234, ал. 1 ЗМВР/, по - благоприятен режим за заплащане на извънреден труд /чл. 187, ал. 5, 6 и 7 ЗМВР/, липса на задължение за заплащане на осигурителни вноски и по - благоприятни условия за придобиване право на пенсия /чл. 69, ал. 2 КСО/, пенсиониране при условията на I категория труд /чл. 69 КСО/ и др.

Като се съобрази даденото от ВКС тълкуване, че работното време на

държавните служители в МВР се отчита по специален ред следва, че е недопустимо към техните правоотношения по аналогичното да се приложи ЗДСл или КТ, в това число - конвертиране на часовете труд положен през нощта в дневни часове с коефициент 1, 143. След като положеният нощен труд е в рамките на установеното работно време 5 от 8 часа, не се явява извънреден и подлежи на компенсиране чрез заплащане като нощен по тарифната справка, определена в индивидуалните административни актове, каквито са заповедите на Министъра на вътрешните работи.

Ето защо, при съобразяване на горното задължително тълкуване, следва да се приеме, че в случая не могат да се прилагат субсидиарно издадените по приложение на Кодекса на труда подзаконовни нормативни актове. Като се съобразят постановките в ТР № 1/2023 г. на ВКС, следва да се направи извод, че в случая е неприложим чл. 9, ал. 2 от НСОПЗ, според който при сумарно изчисляване на работното време нощните часове се превръщат в дневни с коефициент, равен на съотношението между нормалната продължителност на дневното и нощното работно време, установени за подневно отчитане на работното време за съответното работно място.

Предвид обстоятелството, че размерът на възнаграждението за положен нощен труд е определен от ответника по реда на посочените заповеди на Министъра на вътрешните работи, цитирани по-горе, предявеният иск по чл. 178, ал. 1, т. 3, вр. чл. 187, ал. 5, т. 2 ЗМВР за сумата 1 758.49 лева, представляваща допълнително възнаграждение за положен извънреден труд под формата на нощен труд за периода от 01.03.2017г. до 29.02.2020г., получен чрез преизчисляване на нощния труд с коефициент 1.143, се явява неоснователен.

Претенцията по чл. 86, ал. 1 ЗЗД за обезщетение за забавено изпълнение е акцесорна спрямо главния дълг за допълнително възнаграждение за извънреден труд и предвид горните изводи на съда по иска по чл. 178, ал. 1, т. 3, вр. чл. 187, ал. 5, т. 2 ЗМВР, също следва да бъде отхвърлена като неоснователна.

Тъй като крайните изводи на двете съдебни инстанции не съвпадат, по посочените по – горе съображения (поради постановяване на ТР №1/2023г. на ОСГК на ВКС по спорния въпрос), първоинстанционното решение следва да се отмени и вместо него се постанови друго, с което исковете се отхвърлят.

По разноските:

Предвид промяна в изхода от спора, решението следва да се отмени и в частта, в която в полза на ищеца и на СРС са присъдени разноски.

Пред СГС ответникът не е заявил искане за присъждане на разноски, предвид на което с решението си настоящият съдебен състав не присъжда такива.

Воден от горните мотиви, Софийски градски съд

РЕШИ.

ОТМЕНЯ изцяло решение № 20031137/20.04.2022г., постановено по гр. дело № 18570/2020г. по описа на СРС, 177-и състав, като **ВМЕСТО ТОВА ПОСТАНОВЯВА:**

ОТХВЪРЛЯ предявените от И. К. С., починал в хода на производството по делото и на мястото му по реда на чл. 227 ГПК конституирани наследниците му по закон Е. З. С., ЕГН *****, и К. И. К., ЕГН *****, срещу Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ - МВР, с адрес: гр. София, ул. „*****“ № 171а, представлявана от Директора Н.Н., искове с правно основание чл. 187, ал. 5, т. 2 ЗМВР (редакция до изм. с ДВ бр. 60/2020 г.), вр. чл. 179, ал. 1 ЗМВР вр. чл. 178, ал. 1, т. 3 ЗМВР, за заплащане на сумата от 1 758.49 лева - възнаграждение за извънреден труд в резултат на положен през периода от 01.03.2017г. до 29.02.2020г. ношен труд, преизчислен в дневен с коефициент 1.143, ведно със законната лихва върху главницата считано от 20.03.2020 г. до окончателното ѝ изплащане, и по чл. 86 ал. 1 ЗЗД за сумата от 226.59 лева - обезщетение за забавено изпълнение на главницата за периода от 02.04.2017г. до 16.03.2020г.

Решението не подлежи на касационно обжалване на основание чл. 280, ал. 3 ГПК.

Председатель:

Членове:

1.

2.